

Harri Pullolan kuntalaisaloite lakialoitteesta Meri-Lapin maakunnan perustamiseksi

Kaupunginhallitus 17.11.2025 § 423
592/00.04.01/2025

Valmistelu

Aloite

Lakialoite Meri-Lapin maakunnan perustamiseksi

Aloitteen tekijä:

Harri Pullola, Kemi

1. Esityksen sisältö

Tällä lakialoitteella ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla perustetaan Meri-Lapin maakunta. Maakunta muodostaa hallinnollisesti itsenäisen alueen Lapin maakunnasta erotettuna kokonaisuutena.

Meri-Lapin maakuntaan kuuluisivat seuraavat kunnat:

Kemi, Tornio, Keminmaa, Simo, Tervola ja Ylitornio.

Maakunta vastaisi alueensa itsehallinnosta, talouskehityksestä, infrastruktuurista ja sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa.

2. Perustelut

Lapin maakunnan nykyinen hallintomalli ei huomioi riittävästi Meri-Lapin alueen erityispiirteitä, väestöpohjaa, taloudellista rakennetta eikä maantieteellisiä olosuhteita. Meri-Lappi muodostaa yhtenäisen taloudellisen ja toiminnallisen kokonaisuuden, jossa:

- teollisuus, logistiikka ja rajakauppa ovat merkittäviä työllistäjiä,
- väestön rakenne ja palvelutarpeet poikkeavat selvästi muusta Lapista,
- alueella on kansainvälistä yhteistyötä Ruotsin kanssa (Tornion ja Haaparannan seutu),
- ja saavutettavuus meriteitse, maanteitse ja lentoliikenteen kautta luo omat erityistarpeensa.

Nykyinen Sote-hallinto on keskittänyt päätöksentekoa ja kaventanut Meri-Lapin alueen vaikutusmahdollisuuksia. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa päätöksiä tehdään etäällä paikallisista olosuhteista, ilman että alueen erityiset tarpeet tulevat huomioiduiksi.

Maakunnallinen itsehallinto Meri-Lapissa:

- vahvistaisi paikallista demokratiaa ja päätösvaltaa,
- mahdollistaisi tehokkaamman aluekehityksen,
- turvaisi sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden,
- ja edistäisi rajat ylittävää taloudellista yhteistyötä.

3. Länsi-Pohjan keskussairaalan asema Meri-Lapin maakunnassa
Erityisen tärkeänä pidetään, että Länsi-Pohjan keskussairaala säilytetään ja kehitetään osana Meri-Lapin maakunnan terveydenhuoltorakennetta. Väestöpohjan ja alueellisten etäisyyksien vuoksi sairaalan alasajo olisi kohtalokas Meri-Lapin alueen asukkaille.

Etäisyydet Rovaniemelle tai Ouluun ovat huomattavia, ja kriittisissä tilanteissa tämä voi merkitä ihmishenkien menetystä.

Länsi-Pohjan keskussairaala palvelee laajasti Meri-Lapin väestöä ja alueen teollisuus- sekä liikennekeskuksia, joten sen toiminnan turvaaminen on

alueellisen tasa-arvon, perustuslain ja terveydenhuoltolain mukaista. Tämän vuoksi Kemin keskussairaalan alasajo on peruttava, ja arviointimenettelyt on keskeytettävä siihen saakka, kunnes Meri-Lapin maakunnallinen hallintomalli voidaan ottaa käyttöön ja sairaalan tulevaisuus ratkaista paikallisesti.

4. Lakiehdotus

Laki Meri-Lapin maakunnan perustamisesta

1 §

Perustetaan Meri-Lapin maakunta, joka on itsenäinen hallinnollinen yksikkö Lapin maakunnasta erotettuna.

2 §

Meri-Lapin maakuntaan kuuluvat seuraavat kunnat:
Kemi, Tornio, Keminmaa, Simo, Tervola ja Ylitornio.

3 §

Meri-Lapin maakunta vastaa alueensa itsehallinnosta, aluekehityksestä, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, koulutuksesta, infrastruktuurista sekä elinkeinopolitiikasta voimassa olevan lain mukaisesti.

4 §

Valtioneuvosto antaa tarkemmat säännökset maakunnan toimielimistä ja sen hallinnon järjestämisestä.

5 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Vastaus aloitteeseen / Keskusvirasto, kaupunginjuristi Kristian Lindberg

Kunnan asukkailla on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaan liittyvissä asioissa. Kunnan toiminta on määritelty laajasti niin, että se kattaa kaiken toiminnan, jossa kunta on mukana, esimerkiksi palvelujen järjestämisen, infrastruktuurin kehittämisen tai paikallisen hallinnon tehtävät. Aloiteoikeus on osa kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia ja vaikuttamiskeinoja.

Suomessa lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta, joka säätää lait ja päättää niiden sisällöstä. Lain säätäminen voi alkaa hallituksen esityksestä, kansanedustajan lakialoitteesta tai kansalaisaloitteesta. Eduskunnan päätösvaltaan kuuluvat asiat, kuten lakien säätäminen, eivät ole kunnan päätettävissä.

Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kaupungille toimitettu aloite muodoltaan ja sisällöltään vastaa kansalaisaloitetta.

Kansalaisaloite on erillinen vaikuttamiskeino, joka on tarkoitettu lainsäädäntöön vaikuttamiseen. Menettely on säädetty erikseen, jotta kansalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa eduskunnan päätösvaltaan kuuluviin asioihin. Jokainen äänioikeutettu Suomen kansalainen voi tehdä kansalaisaloitteen, jolla voidaan ehdottaa uuden lain säätämistä, olemassa olevan lain muuttamista tai kumoamista. Kansalaisaloitteen voi tehdä oikeusministeriön ylläpitämässä kansalaisaloite.fi-verkkopalvelussa, josta löytyvät ohjeet muun muassa aloitteen laatimiseen ja kannatusilmoitusten keräämiseen. Verkkopalvelusta on julkisesti nähtävissä aloitteet ja niiden eteneminen.

Kansalaisaloitteen eteneminen eduskuntaan edellyttää, että se kerää vähintään 50 000 kannatusilmoitusta kuuden kuukauden kuluessa. Kannatusilmoitukset voidaan kerätä sähköisesti tai paperimuodossa. Kun lainsäädännössä asetetut vaatimukset täyttyvät, aloite toimitetaan eduskunnalle käsiteltäväksi. Eduskunta päättää lopulta, hyväksytäänkö aloite vai hylätäänkö se.

Kaupunki pitää tärkeänä oheistaa kuntalaisia niin, että he saavat aloitteensa asianmukaisesti käsiteltyä. Aloitteen tekijän on mahdollista tehdä asiasta kansalaisaloite ja ryhtyä keräämään lakialoitteelle kannatusilmoituksia. Lakialoite ei ollut kansalaisaloite.fi-verkkopalvelussa selattavien kansalaisalotteiden joukossa tarkastushetkellä 12.11.2025.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää merkitä aloitteen tiedoksi ja antaa edellä olevan vastauksen Harri Pullolan kuntalaisaloitteeseen.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä aloitteen tiedoksi ja antaa edellä olevan vastauksen Harri Pullolan kuntalaisaloitteeseen.